

RTU studiju kurss "Literatūras un kultūras pētniecība un kritika: drāma un teātris"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA1288
Nosaukums	Literatūras un kultūras pētniecība un kritika: drāma un teātris
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Vēsma Lēvalde - Doktors, Asociētais profesors
Mācītspēks	Benedikts Kalnačs - Doktors, Profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 6.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kursā aplūkotas svarīgākās dramaturģijas un teātra pētniecības un kritikas pieejas. Uzmanība tiek pievērsta gan klasiskajiem dramaturģijas modeļiem un tās skatuves interpretācijai, gan mūsdienu pētniecības virzieniem. Kursā pirmā daļa ir veltīta nozīmīgāko drāmas teorētiku darbu analīzei un izpratnei par dramaturģijas attīstības vēsturisko praksi. Kursā otrajā daļā tiek apskatīta Latvijas teātra vēsture un mūsdienu procesi kā izpētes objekts, uzmanība pievērsta nozīmīgākajiem Latvijas teātra zinātnes un teorētiķiem.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Kursa mērķi: - balstoties zināšanās par pasaules kultūras un literatūras attīstības tendencēm, veidot padziļinātu izpratni par drāmas un teātra pētniecības un kritikas procesiem vēsturiskā un mūsdienu skatījumā; - apgūt prasmi patstāvīgi analizēt konkrētu autoru teorētiskās atziņas, saistīt tās ar drāmas un teātra praksi. Kursa uzdevumi: - veidot sistemātisku priekšstatu par drāmas un teātra teorijas un kritikas attīstības tendencēm, nozīmīgākajiem autoriem un darbiem; - izzināt drāmas un teātra analīzes un kritikas nozīmīgākos metodoloģiskos aspektus, analizēt un vērtēt nozīmīgāko autoru ieguldījumu, viņu devumu kultūras vēstures izpratnes veidošanā; - pilnveidot teorētisku, pētniecisku un drāmas tekstu analīzes un interpretācijas metodes; - patstāvīgi lietot zināšanas praksē, diskutējot grupā, izvērtējot, salīdzinot un radoši izmantojot apgūtās analītiskās teksta interpretēšanas un analīzes prasmes.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Izpratnes veidošana par drāmas pētniecības un kritikas pamatjautājumu korpusu: konceptuālo, normatīvo un pragmatisko drāmas teoriju. Apgūti pamatmateriāli saistībā ar pieejamo drāmas pētniecības un kritikas attīstībai, priekšstats par nozīmīgiem autoriem un viņu darbiem. Iegūta izpratne par drāmas izpētes tendencēm, laikmetiem, autoriem un darbiem. Izpratne par lugas aspektu analīzes pamatiem, atbilstošu prasmju veidošana. Izpratne par lugas sižeta un rakstura veidojuma analīzes pamatiem, semināra diskusija grupās. Izpratne par lugas dialoga veidojuma analīzes pamatiem, semināra diskusija grupās. Nostiprināta traģēdijas un komēdijas poētikas izpratne. Veikta teorētiska un literāra teksta analīze. Nostiprināta aplūkoto drāmas žanru poētikas izpratne. Veikta teorētiska un literāra teksta analīze. Veikta patstāvīga izpēte un tās rezultātu prezentācija. Kursā rezultātā ir iegūti visi plānotie studiju rezultāti: apgūtas zināšanas, prasme, kompetence.

Literatūra	Obligātā/Obligarory: 1. Aristotelis, Poētika, Rīga, Jāņa Rozes apgāds, 2008. 2. Bībers, Gunārs, Astoņas lekcijas par drāmu, traģēdiju un komēdiju, Ibsenu un Brehtu, Rīga, Neputns, 2024. 3. Grigulis, Arvīds (sast.), Drāmas teorija un tehnika, Rīga, LVI, 1961. 4. Niče, Frīdrihs, Traģēdijas dzimšana no mūzikas gara, Rīga, Tapals, 2005. 5. Radzobe, Silvija (sast., zin. red.). 20. gadsimta teātra režija pasaulē un Latvijā. Rīga: Jumava, 2002. 6. Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014-2020. gadam "Radošā Latvija". Teātra nozares stratēģija (aktualizēta). Rīga: LR KM 2018. https://www.km.gov.lv/lv/media/164/download 7. Eižvertiņa, A. Ceļvedis darbības teātrī: Profesionālas aktieru un režijas mākslas teorija. Neputns, 2021. 8. Zeltiņa, G., Reinsone, S. (sast.) Text in Contemporary Theatre. The Baltics within the World Experience. Cambridge Scholars Publishing, 2013. 9. Žurnāls "Teātra Vēstnesis". https://teatravestnesis.lv/ 10. E-žurnāls KRODERS.LV, www.kroders.lv 11. H.T. Lēmans. Postdramatiskais teātris. Prologs. https://garamantas.lv/lv/work/1734075/Postdramatiskais-teatris-Prologs 12. P. Pavī. Teātra analīze: daži jautājumi un anketa. https://garamantas.lv/lv/work/1787267/Teatra-analize-dazi-jautajumi-un-anketa Papildu/Additional: 1. Bate, J., Thornton, N., Shakespeare: Staging the World, London, British Museum Press, 2012. 2. Bentley, E., The Life of the Drama, New York, Atheneum, 1964. 3. Bualo, N., Dzejas māksla, Grāmata, 1991, nr. 2, 9.–16. lpp. 4. Gundars, L., Dramatika jeb racionālā poētika, Rīga, Darbņicas, 2009. 5. Innes, C. (ed.), A Sourcebook on Naturalist Theatre, London and New York, Routledge, 2000. 6. Kalniņa, I., Variācijas par latviešu drāmas vēsturi: teksts un konteksts, Rīga, Mansards, 2012. 7. Karkonens-Svensons, S. (sast.), Norvēģu dramaturģija un tās interpretācija Baltijas valstīs, Rīga, Norden AB, 2004. 8. Kinney, A. F. (ed.), The Oxford Handbook of Shakespeare, Oxford and New York, Oxford University Press, 2012. 9. Luserke-Jaqui, M. (Hrsg.), Schiller-Handbuch: Leben–Werk–Wirkung, Stuttgart, Weimar, Verlag J. B. Metzler, 2005. 10. Moi, T., Henrik Ibsen and the Birth of Modernism: Art, Theater, Philosophy, Oxford, Oxford University Press, 2006. 11. Törnqvist, E. and B. Steene (eds.), Strindberg on Drama and Theatre: A Source Book, Amsterdam, Amsterdam University Press, 2007. 12. Vārdaune, Dz., Traģēdijas žanrs latviešu literatūrā, Rīga, Zinātne, 1973. 13. Zeltiņa, G. Šekspīrs. Ar Baltijas akcentu, Rīga, LU LFMI, 2015. 14. Tiškeizere, E., Rodiņa, I., Jonīte, D., Mellēna-Bartkeviča, L. Neatkarības laika teātris. LFMI, 2020. 15. Radzobe, Z. Theatre and Society: Socio-Political Processes and their Portrayal in Latvian Theatre of the 21st Century. No: Contemporary Latvian Theatre. A Decade Bookazine, LTDS, 2020. 16. S. Radzobe (zin. red.), 20. gadsimta teātra režija pasaulē un Latvijā. Rīga : J.L.V., 2002. 17. S. Radzobe (zin. red.), Latvijas jaunā režija. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2015. 18. Tiškeizere, E., Borga, Z. Režijas virzieni un personības Liepājas teātrī. LiepU KHI, 2010. 19. Geikina, S. Jaunatnes teātris. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2011. 20. Geikina, S. Daugavpils teātris. Rīga : apgāds Mansards, 2015. 21. Akurāre, L., u.c. Par teātra kritiku. Teātris un Dzīve 31, Rīga: Liesma, 1987, 115.-135.lpp. 22. Hermanis, A. Dienasgrāmata. Neputns, 2016. 23. Freddy van Camp. What is the Point of Theatre Criticism?, 2023. https://kingstontheatre.ca/what-is-the-point-of-theatre-criticism/ Citi informācijas avoti/Other sources of information: www.enciklopedija.lv, kroders.lv, ej.uz/anto, https://literatura.liepu.lv/lv/video.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Pasaules literatūra un kultūra I, II.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Drāmas pētniecība un kritika				
1. Drāmas teorijas un pētniecības vispārīgie jautājumi. Konceptuālā, normatīvā un pragmatiskā drāmas teorija. Dramaturģija un tās skatuviskā interpretācija. Lugas aspekti un žanri.	6	6	0	0
2. Lugas aspektu analīzes iedalījums: sižets, raksturs, dialogs. Sižeta un tā elementu analīze. Rakstura pētniecības aktualizācija drāmas teorijā. Dialoga kā lugas elementa analīze. Sižeta izpēte. Nozīmīgākie teorētiskie avoti (Aristotelis, Gotholds Efraims Lesings, Gustavs Freitāgs), apspriešana seminārā. Dramaturģijas teksta analīze.	4	8	0	0
3. Rakstura izpratne un analīzes nozīme drāmas teorijā un pētniecībā. Nozīmīgākie pētniecības avoti (Nikolā Bualo, Denī Didro, Augusts Strindbergs Eriks Bentlijs), apspriešana seminārā. Dramaturģijas teksta analīze.	4	8	0	0
4. Dialogs kā dramaturģiska darba izveides pamatprincips, tā nozīme kultūras kontekstā. Nozīmīgākie pētniecības avoti (Frīdrihs Niče, Torila Moja, Bertolts Brehts), apspriešana seminārā. Dramaturģijas teksta analīze.	4	6	0	0
5. Traģēdija un komēdija kā dramaturģijas pamatžanri, to pētniecības un izpratnes vēsture. Vēsturiskie žanra paveidi, to īpatnību analīze	4	6	0	0
6. Traģikomēdija, drāma (šaurākā nozīmē), melodrāma un farss kā nozīmīgākie žanru tipi dramaturģijas tālākajā attīstībā. Vēsturiskie žanru paveidi, to īpatnību analīze	4	6	0	0
7. Dramaturģijas pētniecība un kritika Latvijā, tās kontekstualizācija. Nozīmīgākie autori (Dzidra Vārdaune, Gunārs Bībers, Ieva Kalniņa), galvenie pētījumi un to analīze	4	6	0	0

Teātra pētniecība un kritika	4	6	0	0
1. Latviešu teātris un tā pētījumi vēsturiskā perspektīvā: ietekmes, periodizācija, nozīmīgākās personības un virzieni, pētniecības avoti.				
2. Liepājas teātris – profesionāls latviešu teātris ar visilgāko darbības vēsturi	4	6	0	0
3. Mūsdienu teātris Latvijā un pasaulē. Pētniecības problēmu ieskicējums.	4	6	0	0
4. Teātra pētniecība un teātra kritika. Teorijas un prakses sinerģija	4	8	0	0
5. Žanru un stilu daudzveidība mūsdienu teātrī. Pamatplūsmas un avangarda definēšanas problemātika. Dramatiskais un postdramatiskais teātris.	4	8	0	0
6. Komunikāciju sistēmas mūsdienu teātrī. Verbālā un neverbālā skatuves valoda. Hermeneitiskā jeb cēloņsakarību pieeja. Semiotiskā pieeja	4	8	0	0
7. Telpas un laika modifikācijas mūsdienu teātrī.	4	8	0	0
8. Izrādes analīze. Patstāvīgā darba prezentācija.	6	8	0	0
Kopā:	64	104	0	0

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
1. Zina un izprot drāmas un teātra attīstības procesus no teorētiskā viedokļa, spēj saskatīt procesu savstarpējās sakarības un kontekstualizēt svarīgākos autorus un viņu darbus. 2. Izprot dramaturģijas un teātra tekstu analīzes pamatjautājumus un svarīgākās pētniecības virzienus, tai skaitā mūsdienu pētījumu un kritikas attīstības dinamiku. 3. Pārzina tradīcijas un mākslinieciskās inovācijas mijiedarbību izpētes un kritikas procesā. 4. Spēj izprast un interpretēt drāmas un teātra procesu teorētiskos aspektus no mūsdienu un vēstures viedokļa. 5. Spēj teorētiski izvērtēt drāmas un teātra pamatprocesus, svarīgākos virzienus, autorus un žanrus. 6. Spēj patstāvīgi prezentēt pētnieciskā darba rezultātus, aizstāvēt un pamatot savus secinājumus.	80% lekciju un semināru apmeklējums, aktīva līdzdalība diskusijās, izpildīti un prezentēti patstāvīgie darbi. Noslēgumā demonstrētas iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Līdzdalība lekcijās, semināros, diskusijās	50
Patstāvīgo darbu izpilde	20
Noslēguma darbs un zināšanu pārbaude	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	6.0	32.0	32.0	0.0		*	